

Universitatea Națională de Arte „G. Enescu” Iași
Facultatea de Teatru
Ciclul de studii: Licență

Suport de curs
ARTA REGIZORULUI DE TEATRU
(6 semestre)

Conf. univ. dr. Octavian Jighirgiu

- ianuarie 2019 -

Anul I:

Realitatea și teatrul. Realismul în teatru. Posibilități de analiză și strategii de exprimare.

Semestrul I

• Natura umană ca obiect de studiu (începutul drumului spre personaj) - 2 săptămâni

- Introducere teoretică în arta regizorului de teatru - în cadrul cursului se definesc termenii și conceptele disciplinei; studiul teoretic merge în paralel cu laboratorul de creație regizorală; pregătirea teoretică și practică le permite studenților să inițieze, să dezvolte și să finalizeze momente teatrale (extratext, dramatizare).
- Studiul personajelor - sunt realizate și dezbătute schițe de caracter; se definesc personajul principal și personajul secundar și sunt dezvoltate moduri de caracterizare a personajului (ce se spune despre personaj? caracterizare comportamentală.) Sistemul de interpretare, de construcție a personajului se bazează pe însăși natura organică a omului. Nu sunt forțate limitele adevărului, ci este teoretizată și aplicată veridicitatea eului propriu în construcția oricărui personaj; analize intuitive.
- Teatrul de relație - sunt propuse teme privitoare la relaționarea în teatru, la instrumentele specifice de comunicare; actorul – element fundamental al teatrului; subconștientul și subtema actorului în scenă, emoțiile și controlul acestora în procesul scenic, starea scenică interioară și motoarele vieții psihice; se analizează comparativ propria credință a actorului asupra personajului și perspectiva regizorală; relația actorului cu decorul și costumele; relația cu lumina și sunetul; se definesc tempo-ul și ritmul scenic.

• Situația de viață și momentul teatral - 2 săptămâni

- Temă, conflict, idee – sunt propuse spre analiză situații de viață în care să existe un minim conflict și se definesc, prin intermediul lor, termenii cheie ai procesului scenic; gestul și acțiunea scenică, imaginea teatrală; punctul de vedere al regizorului. Resursele

procedurale se bazează pe discuții individuale și de grup, folosindu-se materiale audio-video

● **Extratextul** - 4 săptămâni

- Extratextul este situația dramatică care are loc în afara textului; el poate fi evocat/povestit de către personaje, sau poate fi o deducție a studentului, plecând de la analiza textului; extratextul este o temă esențială pentru stimularea gândirii regizorale a studentului. Principalul obiectiv al studiului extratextului - caracterizarea prin acțiuni și povestirea prin acțiuni, fără a se sprijini pe vorbe, a unei situații.

Temă: Întocmirea Caietului de regie.

Model Caiet de regie:

1. Scurtă prezentare a vieții și a operei autorului în datele lor esențiale (prezentare capabilă să motiveze acțiunea).
2. Un argument subiectiv care să explice apropierea de autor și de text, și mai ales circumstanțele acestei apropieri.
3. Montări anterioare ale textului, semnificative pentru cel ce montează acum textul respectiv.
4. Prezentarea succintă a vremurilor în care se petrece acțiunea sub aspect:
5. Analiza textului dramatic: Fișe de personaje, Inventarul situațiilor, Schemă de relații.
6. Contextul sau analiza pe orizontală a textului.
7. Subtextul sau analiza în profunzime a textului.
8. Pretextul sau analiză motivațională a textului.
9. Text – extratext și jocul riguros al imaginației regizorale.
10. Stabilirea clară a temei.
11. Se dezvoltă clar și concret supratema, concepția regizorală a spectacolului.
12. Decorul (spațiul în generalitatea lui): sugestii, intenții și necesități regizorale.
13. Costumele – ‘epiderme ale personajelor’ care compun vremurile din interiorul și din exteriorul personajelor; decorul și costumele formează scenografia.
14. Machiaj – perucherie

15. Universul obiectual (recuzita, obiectele care se folosesc): necesități normale și semnificații.
16. Spațiul sonor sau lumea care se aude.
17. Schemă de lumini.
18. Momente coregrafice.
19. Distribuția: Ideală, Posibilă, Eficientă:
20. Pagină secretă: consemnarea unui gând, a unui citat, a unei idei, a unei rugăciuni, a unui poem, etc care subliniază și definește nevoia studentului de a se exprima pe sine prin acel exercițiu scenic.

● **Spațiul teatral** - 2 săptămâni

- Obiectivul teoretic al acestei secțiuni a cursului constă în stimularea studentului să simtă plăcerea gândirii în profunzime, să lucreze elaborat, să se organizeze; sunt dezbătute și analizate tipurile de scenă (amfiteatru, elisabetană, cutie italiană, spații neconvenționale etc.).
- Introducere în problemele derivate de caracteristicile spațiului teatral și ale costumului de scenă; studenții se familiarizează cu dezvoltarea artei teatrului în raport cu evoluția spațiului scenic, a decorului și a costumelor.

● **Schema de dramatizare** - 4 săptămâni

- textul este, de fapt, o mare didascalie pe care studentul o transformă în acțiuni și dialoguri (de avut grijă ca partea de didascalie a textului original să fie echilibrat dozată în raport cu originalitatea regizorală).

Temă: Realizarea Dramatizării

Schema de dramatizare - Etape de lucru

1. Împărțirea textelor (lui) în unități dramatice (unitatea dramatică este echivalentul scenei din piesa de teatru – cea mai mică unitate dramatică care are unitate de loc, timp, acțiune și

personaje, trecerea dintr-o scenă într-alta se face prin apariția dispariția unui personaj, sau se întâmplă ceva cu locul, cu timpul, ori cu acțiunea)

2. Selectarea unităților dramatice cu adevărat importante pentru structura spectacolului

3. Pentru fiecare unitate dramatică în parte se procedează astfel:

- se stabilește locul acțiunii (un singur loc, indiferent dacă acesta e realist sau metaforic)
 - se descriu succinct, exterior și interior, personajele participante (de făcut fișe de personaje pentru toți actanții unității dramatice)
 - se stabilesc concret detaliile de atmosferă (spațiul sonor, anotimp, lumină, momentul zilei, momente coregrafice etc.)
 - se stabilesc elementele esențiale de decor, de costum și de recuzită
 - se descrie concret, ”fizic” aproape, întreaga acțiune a unității dramatice cu replici (inclusiv gândurile personajelor pot deveni replici) și cu intenții regizorale
4. Descrierea supratemei (suma de intenții, cuvântul regizorului, argumentul)

● **VP practic (la jumătatea semestrului)** – Moment extratext dintr-o piesă realistă, aparținând dramaturgiei clasice, caiet de regie. (se urmărește găsirea mijloacelor regizorale necesare pentru realizarea unei suite de imagini teatrale).

● **Examenul practic (final de semestru)** – Dramatizare a unui fragment dintr-o proză realistă, caiet de regie (se pregătește examenul din semestrul al II-lea: Teatrul realist contemporan).

BIBLIOGRAFIE:

1. Aristotel, *Poetica*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2011
2. Banu, George, *Repetițiile și teatrul reînnoit*, Editura Nemira, București, 2016
3. Bruyere, Jean, *Caracterele*, vol. 1,2, Editura Pentru Literatură, București, 1968
4. Diderot, Denis, *Paradox despre actor*, Editura Nemira, București, 2010
5. Fleming, William, *Arte și idei*, Editura Meridiane, București, 1983
6. Gorceakov, N, *Lecțiile de regie ale lui K. S. Stanislavski, Convorbiri și note de la repetiții*, ESPLA, București, 1955
7. Jung, C. J., *Tipuri psihologice*, Editura Humanitas, București, 1997
8. Pavis, Patrice, *Dicționar de Teatru*, Editura Fides, Iași, 2012

9. Stanislavski, Konstantin Sergheevici, *Munca actorului cu sine însuși*, 1, Editura Nemira, București, 2013
10. Wilson, Edwin, *The Theatre Experience*, McGraw–Hill Book Company, New York, 1988

Semestrul II

● Mari sisteme de gândire regizorală – 2 săptămâni

- Bertolt Brecht și *Micul organon pentru teatru* – Bertolt Brecht (n. 10 feb. 1898 în Augsburg, Bavaria – d. 14 aug. 1956, Berlinul de Est) – dramaturg, poet, regizor și inițiator al conceptului de „teatru epic”. Este considerat un revoluționar al teatrului secolului XX. A promovat o nouă teorie și practică teatrală: distanțarea. Teatrul brechtian propune un tip de depersonalizare a personajelor, a actorilor și a evenimentelor, aplicându-le din exterior discursuri analitice ce obligă publicul să observe întregul proces în integralitatea construcției sale. Acest sistem de interpretare propune obiectivitate și detașare emoțională a actorului. Pentru a reda expresia justă a teatrului, nefabricată în timp și neafectată de stereotipuri, Brecht confruntă interpretarea pătimasă cu neutralitatea. Teatrul brechtian reprezintă sistemul realității teatrale, o construcție a contradicțiilor din care sunt extrase și expuse momente definitorii. Acest proces analitic și argumentativ justifică mirajul scenic. Principiile sistemului brechtian s-au concretizat și datorită invariabilității resortului emoțional al actorului. Cu cât trăirile performerului erau mai concrete și mai obiective, într-un cuvânt – matematice, cu atât rezultatul putea fi mai ușor cuantificabil.

Temă: Eseu despre Bertolt Brecht și teatrul său

● Virtuțile realismului – 2 săptămâni

- De la realitatea zilnică la realitatea scenică – „Eliberarea de condițiile timpului practic prin ficțiune artistică este o împrejurare din cele mai obișnuite. Timpul real devine unidirecțional: el poate curge din trecut spre viitor, dar și (în funcție de dorința creatorului) de la viitor spre trecut” (Tudor Vianu - *Estetica*)

● Conceptul regizoral – 3 săptămâni

- Regizorul este persoana care poate realiza conceptul și ideia sa în spațiu și în timp cu ajutorul mijloacelor specifice teatrului ce îi servesc drept instrumente în creație. Procesul de lucru regizoral este format din două etape

importante: nașterea conceptului regizoral (revelația artistică) și realizarea acestuia (montarea scenică)

● **Temă-Supratemă – 2 săptămâni**

- Colocviu despre importanța Temei în teatru – ideea majoră pe care autorul dramatic dorește să o transmită. Supratema ca formă de libertate creatoare a regizorului – metafora cuvânt-imagine, ca rezultată a polisemanticii scenice. Sunt dezbătuți și analizați termeni precum Conflict scenic și Fir epic, Semne de punctuație, Scena dramaturgică, etc.
- Caracterizarea personajelor prin acțiuni – se analizează caracterele dramatice din perspectiva situațiilor din text, sau a celor deduse pe baza textului; sunt supuse studiului practic sentimentele ce animă personajele și evenimentele în care acestea evoluează.

● **Sondajul psihologic și expresia artistică a rezultatelor sale – 3 săptămâni**

- Colocvii susținute ca o continuare firească, practică și teoretică, a studiului început în semestrul anterior. Cursul urmărește exersarea mijloacelor regizorale deprinse în prima parte a anului universitar, necesare pentru realizarea unei suite de imagini teatrale. Accentul cade pe relația dintre autentic și expresie.
- Spațiul teatral în teatrul realist – obiectivul teoretic al acestei părți a cursului este aprofundarea cunoștințelor privind asemănările și diferențele dintre spațiul cotidian și locul teatral. Practic, secțiunea se finalizează cu schițe de decor și costume pentru piese realiste.

● **Mari sisteme de gândire regizorală – 2 săptămâni**

- Peter Brook, om al *Spațiului gol* – Pentru regizorul Peter Brook (n. 21 mar. 1925, Chiswick, Londra, regatul Unit) reexaminarea zilnică a *întrebării*, bucuria de a găsi noi posibile *răspunsuri*, a devenit un fel de a fi. Impresia afectivă creată cu minimum de instrumente reprezintă parte a acestui sistem de gândire. Teatrul, asemeni vieții, este supus regulilor fatalității și efemerității. Nevoia absolută de împărtășire creează o

legătură fundamentală între artist și spectator, poziționându-i într-un raport de permanentă dependență. Brook consideră că spațiul comun al teatrului oferă dificultate în acceptarea convenției și, astfel, îndepărtează spectatorul. *Spațiul gol* cuprinde patru forme derivate: teatrul *mort*, *sacru*, *brut* și *imediat*. Teatrul *mort* reprezintă manifestarea teatrală comercială, facilă, ascunsă sub masca *adevărului viu*, dar și totalitatea acțiunilor de funcționare zilnică și de culise a instituționalizării. Teatrul *sacru* sau teatrul *invizibilului făcut vizibil*, este forma scenică unică, mistică, ritualică, demult pierdută și fără știință de recompus: „Un teatru funcționând precum ciuma, prin intoxicare, prin infectare, prin analogie, prin magie, un teatru unde piesa, însuși evenimentul, stă în loc de text.” (Peter Brook – *Spațiul gol*). Teatrul *brut* cuprinde totalitatea formelor de expresie populară, pasionată, consumată cu un soi de brutalitate, în orice spațiu posibil, improvizat: „un teatru în căruțe, în vagoane, pe platforme, cu public în picioare, care bea, stînd în jurul meselor, cu public care participă, dînd replici, un teatru în camere din spate, în camere de sus, în șure, cu reprezentații unice, cu afișe – bucăți de hîrtie – agățate în hol, cu perdele uzate ca să acopere schimbările rapide” (Peter Brook – *Spațiul gol*). Iar teatrul *imediat* surprinde unicitatea scopului creației, ca punte comună și indivizibilă instalată între artiștii aceleiași platforme teatrale. El se instalează și dăinuie de la începutul repetițiilor până la ultima reprezentație a spectacolului.

Temă: Eseu despre Peter Brook și *Spațiul gol* / *Punct și de la capăt*.

- **VP practic (la jumătatea semestrului)** – Fragment dintr-o comedie realistă, aparținând dramaturgiei clasice, caiet de regie (se urmărește identificarea și folosirea mecanismelor comicului).
- **Examenul practic (final de semestru)** – Scenă dintr-o piesă realistă contemporană românească sau străină, caiet de regie.

BIBLIOGRAFIE:

1. Allain, Paul și Jen Harvie, *Ghidul Routledge de teatru și performance*, Editura Nemira, București, 2012

2. Banu, George, *Repetițiile și teatrul reînnoit*, Editura Nemira, București, 2016
3. Brecht, Bertolt, *Scrieri despre teatru*, Editura Univers, București, 1977
4. Brook, Peter, *Spațiul gol*, Editura UNITEXT, București, 1997
5. Brook, Peter, *Punct și de la capăt*, Editura Nemira, București, 2018
6. Gorceakov, N, *Lecțiile de regie ale lui K. S. Stanislavski, Convorbiri și note de la repetiții*, ESPLA, București, 1955
7. Mircioagă, Ion, *Realitățile în teatru*, Editura Unatc Press și Asociația Culturală „7”, București, 2012
8. Pavis, Patrice, *Dicționar de Teatru*, Editura Fides, Iași, 2012
9. Stanislavski, Konstantin Sergheevici, *Munca actorului cu sine însuși*, vol. 1 și 2, Editura Nemira, București, 2013
10. Vianu, Tudor – *Estetica*, Ed.pt. Literatură, București, 1968

Anul II:

Realitatea și realitatea în teatru. Varietatea tipurilor de expresie în arta teatrală: de la scenă ca oglindă a lumii la lumea ca scenă. Adevăr cotidian, adevăr teatral.

Semestrul III

● Mari sisteme de gândire regizorală – 2 săptămâni

- Antonin Artaud și *Teatrul și dublul său* – „Teatrul cruzimii” îl are ca părinte pe Antonin Artaud, poet, dramaturg, eseist, actor și regizor francez (n. 04 sept. 1896, Marsilia, Franța – d. 04 mar. 1948, Ivry-sur-Seine, Franța). Teoria artaudiană se bazează pe o analiză exclusivă, personală, ce sparge sensul obișnuit al limbii, căutând sensul originar al teatrului și materializarea artistică a acestuia. „Ți-ai putea imagina cruzimea pură, fără sfâșiere trupească? Și, filozofic vorbind, ce e cruzimea? Din punct de vedere mental, cruzimea înseamnă rigoare, intenții și decizii implacabile, determinare ireversibilă și absolută. Filozofic vorbind, determinarea este, din punctul de vedere al existenței noastre, o imagine a cruzimii. Cruzimea nu este sinonimul vărsării de sânge, trupurilor martire, crucificării dușmanilor. Cruzimea este deasupra lucidității, un fel de control rigid supus necesității.” (fragment dintr-o scrisoare către un prieten - 13 sept. 1932, Paris). Temele artaudiene sunt cosmice, universale, interpretate în acord cu textele antice cosmogonice ale culturii mexicane, hinuse, iudaice, și iraniene. Teatrul cruzimii promovează întoarcerea spre miturile universale, antice, manifestându-le în mișcări, expresii și gesturi. De asemenea, principiul fundamental al acestui sistem se bazează pe ipoteza conform căreia răul poate fi identificat în permanenta noastră proximitate, pe când binele solicită efort susținut și dorință: „Există în apetitul vieții, în iraționalitatea vieții, o oarecare perversitate; dorința caracteristă lui Eros este cruzime atunci când se hrănește cu situații neprevăzute; moartea e cruzime, învierea e cruzime, transfigurarea e cruzime... metafizic vorbind, răul este o permanență a vieții, iar ce e bun e un efort, încă o cruzime...” (Antonin Artaud – *Teatrul și dublul său*). Artaud dorește dizolvarea spațială și temporală, controlând astfel cele mai importante repere scenice.

Temă: Eseu despre Antonin Artaud - *Teatrul și dublul său*.

● Colocvii despre Teatrul secolului XIX – 4 săptămâni

- Colocvii privind apariția regiei de teatru și marile momente ale artei regizorale; în această etapă se insistă pe lucrul cu actorul, pe lectura la masă și pe elaborarea mizanscenei.
- Sunt dezbătuți teoretic termenii cheie ai analizei regizorale: rațiune și sens, metafora în teatru, poezie și simțire, cunoașterea „despre” și cunoașterea „întru”, polisemantismul textelor, ambiguitatea situațiilor, complexitatea personajelor (tainele și fragilitatea acestora), bogăția relațiilor dintre personaje, contrariile, perechea - unitate fundamentală în teatru, înșiruirea scenelor.
- Procesul de descoperire și dezvoltare a personalității regizorale creatoare are ca specific (auto)cunoașterea prin munca de explorare, experiment și comunicare în cadrul unei echipe artistice și tehnice multidisciplinare.

● Mari sisteme de gândire regizorală – 2 săptămâni

- Jerzy Grotowski și Teatrul sărac – Teatrul practicat și teoretizat de Grotowski (n. 11 aug. 1933, Rzeszow, Polonia – d. 14 ian. 1999, Pontedera, Italia) se fundamentează pe maturația actorului prin tensiune extremă, printr-o întâlnire profundă cu propria intimitate. *Transluminarea* se descoperă odată cu esența ființei și instinctului, concretizându-se într-o metodă de lucru psihico-fizică. Grotowski dorește să elimine elementele de comportare cotidiană, programată, în favoarea impulsurilor brute, pure. De altfel, face distincție între semnul organic și gestul comun, preferându-l pe primul datorită spontaneității și stimulării imprevizibilului: „Esența acestei metode constă în faptul că în cadrul ei nu încercăm să-i formăm actorului niște abilități anume, nici să-l ajutăm să-și construiască vreun așa-numit „arsenal de mijloace”. Nu practicăm o formulă deductivă care să exploateze o sumă de priceperi. Aici totul se concentrează pe procesul care are loc în sufletul actorului, proces care se caracterizează prin radicalism, printr-o dezgolare totală, prin dezvăluirea a tot ce are el mai intim – nu la modul egotist, încurajând tendința de a se complăce în propriile trăiri, ci dimpotrivă –

printr-un act de dăruire de sine. Este vorba de tehnica „transei” și a integrării tuturor puterilor spirituale și fizice ale actorului care, supraalimentate din sfera intim-instinctuală, duc la „transluminare.” (Jerzy Grotowski – *Spre un teatru sărac*)

Temă: Eseu despre Jerzy Grotowski – *Spre un teatru sărac*

● **Sunet / Lumină** – 2 săptămâni

- Această secțiune a cursului își propune inițierea studentului în folosirea sunetului și a luminii pe scena de teatru. Teoretic, se analizează și se comentează chestiuni ca impactul muzicii moderne în montarea textelor realiste sau felul în care lumina ritmează spațiul la pictori renascentiști, postrenascentiști etc. Practic, se exersează câteva modalități elementare de sporire a expresivității metaforei teatrale prin folosirea luminii și a sunetului.

● **Studiu despre Dramaturgia clasică realist-psihologică** (Cehov, Ibsen, Strindberg etc.) – 4 săptămâni

- Realismul este un curent estetic în care se pune accentul pe relația dintre artă și realitate, instrumentul indispensabil al acestuia fiind observarea atentă a realității și reflectarea ei veridică, obiectivă în creație.
- Realismul a avut un impact major în special asupra romanului și a dramaturgiei. Una dintre trăsăturile caracteristice ale acestuia este interesul acordat de către scriitori raporturilor dintre om și mediu, dintre individ și societate. Elementele unui stil realist pot fi identificate în diferite culturi și epoci istorice.
- În cea de-a doua parte a secolului al XIX-lea, realismul capătă, pe plan european, caracterul unui curent, al unei orientări estetice, teoretizate și ilustrate prin numeroase creații. În teatru, autorii de prim rang ai acestui curent au fost Anton Pavlovici Cehov, Henrik Ibsen și August Strindberg.

● **VP practic (la jumătatea semestrului)** – Mari sisteme regizorale (B.Brecht, P.Brook, A.Artaud, J.Grotowski) – fragment dintr-un text aparținând dramaturgiei clasice, caiet de regie. Se urmărește aplicarea diferitelor sisteme de gândire regizorală asupra aceluiași

fragment dramatic. Obiectivul teoretic al cursului constă în inițierea unei serii de studii – specific teatrale dar și psihologice, literare, muzicale etc. – care să confere viitorului regizor posibilitatea de a începe să descopere propriile mijloace de exprimare. Practic, cursul vizează diversificarea și aprofundarea mijloacelor regizorale, în vederea realizării la finalul semestrului a unui act întreg dintr-o piesă de teatru.

● **Examenul practic (final de semestru)** – Dramaturgie clasică realist-psihologică universală (Cehov, Ibsen, Strindberg etc.) – un act dintr-o piesă aparținând acestei dramaturgii, caiet de regie.

BIBLIOGRAFIE:

1. Abulafia, Yaron, *The art of light on stage: Lighting in contemporary theatre*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2016
2. Artaud, Antonin, *Teatrul și dublul său*, Editura Tracu Arte, București, 2018
3. Banu, George, *Repetițiile și Teatrul reînnoit – secolul regiei*, Editura Nemira, București, 2017
4. Cehov, Anton Pavlovici, *Teatru*, Editura de Stat, București, 1954
5. Gorceakov, N, *Lecțiile de regie ale lui K. S. Stanislavski, Convorbiri și note de la repetiții*, ESPLA, București, 1955
6. Grotowski, Jerzy, *Spre un teatru sărac*, Editura UNITEXT, București, 1989
7. Ibsen, Henrik, *Teatru*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1966
8. Strindberg, August, *Teatru*, Editura Univers, București, 1973
9. Stanislavski, Konstantin Sergheevici, *Munca actorului cu sine însuși*, vol. 1 și 2, Editura Nemira, București, 2013
10. Zărnescu, Maria, *Sunetul muzicii de teatru*, Editura UNATC Press, București, 2016

Semestrul IV

● Mijloacele convenției declarate – 4 săptămâni

- Sunt analizate mecanismele comice și șabloanele Commediei dell'Arte (teză-antiteză, bulgărele de zăpadă, acumularea masivă, 1-1-2 etc.). Se teoretizează și aplică diverse alte forme de convenție declarată (teatrul antic, musicalul, teatrul epic, etc.)
- Colocvii despre Conștiința histrionică a personajului și viața ca teatru de la Aristofan la Luigi Pirandello. Este analizat barocul și formula teatrului în teatru. Alte teme de colocviu: *Opera de artă deschisă* a lui Umberto Eco, teatrul vizual, dansul și cântecul în spectacolul de teatru

Temă: Referat despre Mijloacele convenției declarate

● Particularitățile teatrului elisabetan și ale Renașterii engleze – W.Shakespeare – 5 săptămâni

- Umanismul englez, ajuns la apogeu în cea de-a doua jumătate a secolului al XV-lea, va influența în mod decisiv evoluția artei. Reprezentant de seamă al teatrului elisabetan, William Shakespeare dezvoltă personaje ale căror instincte profunde sunt conduse spre individualizare caracterială. Majoritatea scrierilor acestuia sunt renașcentiste prin construcția formei, motivului și spiritului în genere. Dramele istorice au drept fundament permanent războiul pentru putere – marele mecanism. În acest iureș sunt angrenate toate păturile societății. Comedia shakespeariană se caracterizează printr-o explozie optimistă a dragostei de viață și frumos. Tragediile prezintă omul sfâșiat de propriul sine. „Lui Shakespeare îi aparțin tragedia, comedia, feeria, imnul, farsa, uriașul râs divin, teroarea și groaza și – pentru a spune totul într-un singur cuvânt – drama” (Victor Hugo – *Shakespeare*)

Temă: Eseu la alegere despre Particularitățile Renașterii engleze și Rădăcinile în teatrul antic / Psihologiile în teatrul lui Shakespeare și psihologiile contemporane

- **Masca și teatrul asiatic (grotescul) – 2 săptămâni**

- În ceea ce privește grotescul, Meyerhold susținea faptul că această formă estetică ar fi, ea însăși, seva teatrului și că aceasta s-ar afla în toate formele scenice cunoscute. Eliminarea grotescului ar însemna descompunerea totală a procedeelor de construcție și reconstrucție scenică, transformând semnele teatrale, inclusiv actorul: „Teatrul, fiind o combinație extranaturală a unor fenomene naturale, firești, spațiale și numerice, care contrazic invariabil cotidianul experienței noastre, prin însăși natura lor, constituie un exemplu de grotesc. După ce a apărut din grotescul mascaradei ritualice, teatrul se distruge inevitabil la orice încercare de a elimina grotescul, baza existenței sale. Fiind o însușire fundamentală a teatrului, grotescul, pentru realizarea sa, cere reconstrucția inevitabilă a tuturor elementelor introduse din afară în sfera teatrului, inclusiv a omului atât de necesar teatrului, transformându-l dintr-o personalitate filistină într-un actor.” (V.E.Meyerhold – Reconstrucția teatrului).

- **Teatrul și societatea – 3 săptămâni**

- Forme de expresie para-teatrală. Curente regizorale de după mijlocul secolului XX. (Studiul teoretic are ca scop inițierea studenților în acele curente ale artelor spectaculare ce valorifică expresia para-teatrală și declararea convenției teatrale. Exercițiile practice sunt menite să deprindă studenții cu mijloacele regizorale specifice, dar și să folosească alte locuri teatrale decât cele tradiționale).

- **Discuție pe marginea opțiunilor studenților pentru examenele de licență**

- **VP practic (la jumătatea semestrului) –** Mijloacele convenției declarate (Commedia dell’Arte sau orice altă formă de convenție declarată), caiet de regie.

- **Examenul practic (final de semestru) –** Teatrul în epoca elisabetană (W. Shakespeare) – fragment dintr-o piesă aparținând acestui dramaturg, caiet de regie.

BIBLIOGRAFIE

1. Allain, Paul și Jen Harvie, *Ghidul Routledge de teatru și performance*, Editura Nemira, București, 2012
2. Banu, George, *Repetițiile și teatrul reînnoit*, Editura Nemira, București, 2016
3. Diderot, Denis, *Paradox despre actor*, Editura Nemira, București, 2010
4. Fleming, William, *Arte și idei*, Editura Meridiane, București, 1983
5. Victor Hugo, *Shakespeare* (1864), în „Culegere de texte critice”, Editura pentru Literatură Universală, București, 1964
6. Pavis, Patrice, *Dicționar de Teatru*, Editura Fides, Iași, 2012
7. Meyerhold, V. E., *Reconstrucția teatrului*, Editura Cheiron, Fundația Culturală „Camil Petrescu” și Revista „Teatrul azi” (supliment), București, 2015
8. Mircioagă, Ion, *Realitatea în codrul din Arden*, Editura Unatc Press, București, 2007
9. Ostermeier, Thomas, *Teatrul și frica*, Editura Nemira, București, 2016
10. Wilson, Edwin, *The Theatre Experience*, McGraw–Hill Book Company, New York, 1988

Anul III:

De la citirea textului la spectacol. Strategii regizorale, strategii de marketing. Tendințe noi în arta spectacolului.

Semestrul V

● Teatrul naturalist – 4 săptămâni

- Naturalismul este o formă derivată a realismului, apărută la sfârșit secolului al XIX-lea în Franța. Una dintre tehnicile de expresie naturalistă era cea a descrierii amănunțite. Prima dramă naturalistă a fost scrisă de Zola, dramatizându-și propriul roman *Therese Raquin*. Scriitori naturaliști de seamă ai teatrului european au fost Gerhart Hauptmann (1862-1946) și August Strindberg (1849-1912). Această estetică alternativă derivată din realism includea cunoașterea amănunțită a cât mai multor fenomene umane de existență și manifestare, definirea programelor subconștiente și a impulsurilor afective în mod științific, ereditar și social. Însă insuficiența culturii științifice contemporane a autorilor menționați a determinat nedeșăvârșirea esteticii. Naturalismul dorea să se concretizeze drept însuși adevărul, nu o apropiere de adevăr. Baudelaire considera că naturalismul și realismul reprezintă neutralizarea artei. Poezia, emotivitatea și subiectivitatea nu au drept scop certificarea lor științifică, cuantificabilă, ci însuși procesul de cunoaștere și observare a propriilor reacții imediate, lăuntrice.

Temă: Eseu despre Teatrul naturalist și proliferarea sa în zilele noastre

● Vodevilul, farsa, farsa existențială și teatrul absurd – 4 săptămâni

- Studiu despre Dramaturgia lui Ion Luca Caragiale. Abilitățile, competențele și experiența dobândite deschid absolvenților perspectiva de a realiza proiecte artistice (spectacole) novatoare. Absolventul de licență în Regie Teatru are capacitatea de a-și asuma, în calitate de director de scenă, concepția și realizarea unui proiect teatral complex, prin coordonarea unei echipe de creație, în condițiile tehnice și manageriale ale instituției de spectacol moderne.

● **Teatrul neconvențional – 4 săptămâni**

- Temele subscrise acestei etape sunt: lucrul în spații neconvenționale, dramaturgia începutului de mileniu și expresivitatea scenică, tendințe actuale ale artei regizorale, noi mijloace sceno-tehnice, introducerea componentelor media și diversificarea mijloacelor actoricești de expresie.
- Această componentă a cursului se bazează, în dimensiunea sa teoretică, pe analiza și comentarea unor spectacole de pe piață precum și a unor înregistrări. Practic, se exersează posibilitățile de mărire a atractivității spectacolului de teatru, în condițiile dezvoltării în profunzime a conceptelor regizorale și ale cercetării unor noi posibilități actoricești de exprimare. Obiectivul teoretic al cursului rezidă în deschiderea apetitului pentru cercetare al viitorului absolvent al primului ciclu universitar de studii teatrale. Se urmărește, concomitent, realizarea bazelor a ceea ce urmează să fie concepția estetică a viitorului regizor. Cursul vizează deschiderea mijloacelor regizorale spre câteva dintre cele mai importante stiluri teatrale, precum și pregătirea spectacolului de licență.

Temă: Eseu despre Teatrul neconvențional

● **Pregătirea Caietului de regie pentru licență**

● **VP practic (la jumătatea semestrului)** – Naturalism vs Realism (I.L.Caragiale) – fragment dintr-o piesă aparținând acestui dramaturg, caiet de regie. (se urmărește aplicarea celor două estetici regizorale asupra aceluiași fragment dramatic).

● **Examenul practic (final de semestru)** – Teatrul neconvențional (text la alegere, din orice zonă teatrală, tratat în orice manieră regizorală, plasat în orice spațiu), caiet de regie; (opțional examenul practic poate fi un moment de teatru publicitar).

- Prezentarea Caietului de regie pentru licență

BIBLIOGRAFIE

1. Allain, Paul și Jen Harvie, *Ghidul Routledge de teatru și performance*, Editura Nemira, București, 2012
2. Banu, George, *Repetițiile și teatrul reînnoit*, Editura Nemira, București, 2016
3. Diderot, Denis, *Paradox despre actor*, Editura Nemira, București, 2010
4. Fleming, William, *Arte și idei*, Editura Meridiane, București, 1983
5. Victor Hugo, *Shakespeare* (1864), în „Culegere de texte critice”, Editura pentru Literatură Universală, București, 1964
6. Pavis, Patrice, *Dicționar de Teatru*, Editura Fides, Iași, 2012
7. Meyerhold, V. E., *Reconstrucția teatrului*, Editura Cheiron, Fundația Culturală „Camil Petrescu” și Revista „Teatrul azi” (supliment), București, 2015
8. Mircioagă, Ion, *Realitatea în codrul din Arden*, Editura Unatc Press, București, 2007
9. Ostermeier, Thomas, *Teatrul și frica*, Editura Nemira, București, 2016
10. Wilson, Edwin, *The Theatre Experience*, McGraw–Hill Book Company, New York, 1988

Semestrul VI

● Studiu pentru lucrarea teoretică și repetițiile pentru spectacolul de licență

– 10 săptămâni

- Se va întocmi Bibliografia pentru lucrarea de licență și se va începe cercetarea teoretică
- Repetiții și vizionarea, într-o primă formă, a unor momente teatrale din spectacolul de licență

● Colocvii despre Spectacolul de teatru contemporan – 4 săptămâni

- Romeo Castellucci (n. 04 aug. 1960) este regizor de teatru, scriitor și plastician de naționalitate italiană. Începând cu anii 1980 este considerat parte a avangardei europene. Castellucci combină multiple forme de artă pentru a obține un efect holistic. Teatrul lui este vizual, având viziune complexă asupra creației artistice.
- Thomas Ostermeier (n. 03 sept. 1968) este regizor de teatru german și face parte din avangarda europeană. Estetica acestuia se fundamentează pe intimitatea și violența realismului psihologic, forțând audiența să privească cruzimea la care este supus omul în capitalism.
- Bob Wilson (n. 04 oct. 1941) este regizor american de teatru, dar și scriitor, coregraf, performer, pictor, sculptor, video designer, sound designer și lighting designer, fiind considerat de presa americană drept principalul artist avangardist al momentului. Wilson este cunoscut pentru împingerea barierelor teatrale, pentru tehnica mișcării lente, stilul auster și redimensionarea spațială și temporală.
- Pippo Delbono (n. 01 iunie 1959) este actor și regizor italian. Întâlnirea din 1987 cu Pina Bausch reprezintă începutul căutărilor acestuia în mișcarea coregrafică, nuanțându-se astfel înțelesul conceptelor desăvârșite ulterior.
- Obiectivul cursului este acela de familiarizare a absolventului de Regie Teatru cu tendințele artei teatrale contemporane în vederea integrării pe piața muncii.

Temă: Referat despre un regizor contemporan.

● **VP teoretic (la jumătatea semestrului)** – Evaluarea caietului de regie (bază a lucrării de licență).

● **Examenul practic (final de semestru)** – Spectacolul de licență.

BIBLIOGRAFIE

1. Allain, Paul și Jen Harvie, *Ghidul Routledge de teatru și performance*, Editura Nemira, București, 2012
2. Banu, George, *Repetițiile și teatrul reînnoit*, Editura Nemira, București, 2016
3. Delbono, Pippo, *Teatrul meu*, Fundația Culturală „Camil Petrescu”, București, 2009
4. Fleming, William, *Arte și idei*, Editura Meridiane, București, 1983
5. Modreanu, Cristina, *Utopii performative. Artiști radicali ai scenei americane în secolul 21.*, Editura Humanitas, București, 2015
6. Mircioagă, Ion, *Realitatea în codrul din Arden*, Editura Unatc Press, București, 2007
7. Ostermeier, Thomas, *Teatrul și frica*, Editura Nemira, București, 2016
8. Pavis, Patrice, *Dicționar de Teatru*, Editura Fides, Iași, 2012
9. Antologie, *Teatrul Companiei Societas Raffaello Sanzio*, Scena.ro și Teatrul Național Timișoara, Timișoara, 2013
10. Wilson, Robert, *Întâlnire cu Robert Wilson*, Fundația Culturală „Camil Petrescu”, București, 2008